

Ryydynpohjan Omakotiyhdistyksen kesäretki Euraan 2016

Nyt oli jännittävää! Kaikki ensin jonossa henkilöllisyyspapereineen henkilöllisyyden tarkistukseen, omakätinen allekirjoitus osallistujaluetteloon, nimilappu kaulaan ja sininen kypärä päähän. Siinä olimme kuin Lego-insinöörit, kiharat lytyssä ja ”potta” päässä.

Kohta jo kävelimme betonista alamäkeä yli 600 metriä 60 metrin syvyyteen. Välillä ihmettelimme kallion seinämään merkittyjä halkeamia, jotka jääkauden sattuessa toimisivat kallion liikkeiden ”normalisoijina”.

Alatasanteella kokoonnuimme saamaan lisäohjeita, valokuvaamaan ja ihmettelemään kaaviokuvia. Missä oikein olimme? Tietysti Teollisuuden Voiman (TVO) vieraina Olkiluodon saarella Eurajoella tutustumassa ydinvoimalaitoksen toimintaan ja uraanin polttoaineen matkaan kalliosta kallioon oivallisen Anne-oppaan johdolla. Tutustuimme matala-/keskiaktiivisen polttoaineen säilytysluolaan. Näimme valtavat laitteet ja rakennelmat avarissa ja valoisissa luolissa. Oli niissä ihmettelemistä. Ennen paluuta maan pinnalle jokainen kävi laitteessa, jossa tarkistettiin jalkineiden ja käsien ”säteilemättömyys”.

Voimalaitoksen lähellä sijaitsee ydinvoimayhtiö TVO:n ylläpitämä vierailukeskus, jossa kävimme tutustumassa ydinsähkön tuotantoon sekä ydinjäteyhtiö Posivan kaavailemaan korkea-aktiivisen ydinjätteen loppusijoitukseen videoesitysten ja näyttelyhuoneen kuvien, kaavioiden ja esineiden avulla.

Näimme myös videoesityksen laitoksen toiminnasta ja siitä, miten ko säiliöt siirretään kauko-ohjatusti luolaan. Olkiluoto tuottaa noin viidenneksen Suomessa tuotetusta sähköstä.

Lisäksi teimme bussilla kierroksen ydinvoimalan alueella, missä ei saanut kuvata. Olimme kaikki näkemästämme ja kuulemastamme ihmeissämme ”kuin ällikällä lyötyinä” ja kahvitarjoilun lomassa vilkas keskustelu polveili ihastuksesta ihmettelystä. Mietityttämään jäi varsinkin se aikajanan pituus 100 000/200 000 vuotta...

Eikä siinä toki vielä kaikki, mitä retkellä näimme. Aamukahvit olimme jo juoneet Ruikan myllyn vintillä, missä opas sekä myllyn emäntä kertoivat myllyn historiaa. Irjanteen koskilla tiedetään olleen myllyjä jo 1600-luvulla, mutta Ruikan myllyn historia alkaa vuodesta 1922. Silloin talollisia Eurajoelta ja Kiukaisista kokoontui Irjanteen Lahdenrannan tilalle ja tekivät päätöksen maa-alueen hankkimisesta sekä ”tarjousten” tekemisestä koneyhtiöiltä. Myllyyn tilattiin sen ajan parhaat ja nykyaikaisimmat koneet. Koko myllytoiminnan ajan Ruikan Mylly oli seutukunnan parhaita tullimyllylaitoksia. Useimmat tullimyllyt lopettivat toimintansa jo 1960-luvulla kannattamattomina.

Ruikan Mylly Oy lopetti toimintansa kuitenkin vasta 1980, jonka jälkeen myllyllä oli yksityisomistus ja joitakin vuosia se oli myös tyhjillään. Uusi omistaja muutti 1997 myllyn muutamaksi vuodeksi yksityisasunnoksi. Sen jälkeen Ruikan Mylly Oy perustettiin uudestaan, tällä kertaa huolehtimaan rakentamisesta, kunnossapidosta ja hyvinvointi- sekä virkistyspalveluiden tuottamisesta.

Turbiinirakennukseen valmistui syksyllä uusi sauna kylpytynnyreineen ja näin Ruikan mylly toimii nykyään lähialueen ihmisten kohtaus- ja virkistyspaikkana. Erilaisissa tapahtumissa voi myös seurata tukkilaisten taiturointia maalla ja joella.

Kävimme myös tutustumassa vuonna 1731 rakennettuun Irjanteen kirkkoon, joka on Satakunnan vanhin puukirkko. Kirkossa ei ole urkuja eikä lämmitystä. Alttaritaulu on tuntemattoman tekijän maalaama *Ehtoollisen asettaminen*. Puinen pitkäkirkko sijaitsee tiiviissä rakennusryhmässä Eurajoessa olevan kosken partaalla ja on jo kolmas kirkko samalla paikalla. Samaan rakennusryhmään kirkon kanssa kuuluvat sipulikupolinen kellotapuli vuodelta 1758 ja kotiseutumuseona toimiva lainamakasiini vuodelta 1833. Kirkko on osa Irjanteen kylän valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä. Meille selvisi myös, miten (ristisanoista tuttu) Åke Tott alueeseen liittyi.

Maittavan, monipuolisen ja kauniisti katetun lounaan söimme Vuojoen upeassa kartanossa, missä ”lastenhoitaja” ja ”kotiopettajatar” esittelivät kartanon tiloja ja historiaa sekä tietysti Engelin luomaa arkkitehtuuria. Huomiotaherättävää oli Engelille tyypillinen symmetria, joka ilmeni mm ”ylimääräisinä” ikkunoina ja ovina, jotka eivät johtaneet mihinkään.

Vuojoen historia kertoo, että kartano lukeutuu Suomen kauneimpiin empirekartanoihin, sekä kulttuurihistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokkaimpiin kokonaisuuksiin. Kartano mainitaan jo 1500-luvun lopulle ajoittuvissa asiakirjoissa. Nykyinen arkkitehti C.L. Engelin suunnittelema kartano valmistui vuonna 1836, jolloin sitä isännöi Suomen rikkaimpiin miehiin kuuluva ruukinpatruuna Lars Magnus Björkenheim. Kartano oli suuri työllistäjä: isäntäperheen ja palkollisten lisäksi käytettävissä oli 40 talonpojan ja 90 torpparin työpanos. Kartanon maapinta-ala oli tuolloin noin 15 000 hehtaaria ja sen navetoissa kasvatettiin parhaimmillaan 250 nautaa. Talvipuutarhan eli Orangerian erikoisuutena olivat 1800-luvulla kenties maailman pohjoisimmat satoa tuottavat ananas- ja persikkaviljelmät. Monien vaiheiden jälkeen Emil Cedercreutzin isovanhempien kotikartanona tunnettu Vuojoki päättyi Eurajoen kunnalle 1930-luvulla. 2000-luvulla alkoi kartanon kolmas elämä, kun se restauroitiin Eurajoen kunnan ja Posiva Oy:n toimesta arvoiseensa käyttöön kokous-, koulutus- ja kulttuurikeskukseksi. Kartanon yleishyödyllistä toimintaa kehittämään perustettiin Vuojokisäätio.

Retkipäivä oli jälleen huolella suunniteltu ja siksi antoisa ja mielenkiintoinen. Isot kiitokset retken onnistumisesta kuuluvat tietysti Anjalle ja luottokuljettajallemme AP:lle. Tämä Ryydynpohjan Omakotiyhdistyksen kesäretki oli 20. retki, jonka Anja on suunnitellut ja organisoinut. Upea saavutus! Iso Kiitos Anjalle!

Kastehelmi Raninen